

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

Warszawa, 17-07-2020 r.

**Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich
Stanisław Trociuk**

II.510.897.2017

**Pan
Krzysztof Kwiatkowski
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senat RP**

Szanowny Panie Przewodniczący!

W polu zainteresowania Rzecznika Praw Obywatelskich pozostaje kwestia właściwej redakcji norm prawnych przewidujących odpowiedzialność karną. Przepisy prawnokarne, ze względu na sam swój charakter i grożące za ich naruszenie sankcje, winny charakteryzować się szczególnie wysokim poziomem precyzji i dokładności, tak aby każdy obywatel mógł wiedzieć jakie zachowanie podlegać będzie karze oraz aby wyeliminować ryzyko ich uznaniowego stosowania.

W tym kontekście pragnę zwrócić uwagę Pana Przewodniczącego na konieczność wprowadzenia zmiany art. 109c ustawy z dnia 23 lipca 2003 o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami¹ (dalej: u.o.o.z.), który ma obecnie następujące brzmienie:

„Kto bez pozwolenia albo wbrew warunkom pozwolenia poszukuje ukrytych lub porzuconych zabytków, w tym przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych oraz sprzętu do nurkowania, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.”

Normę tę należy odczytywać w świetle art. 36 ust. 1 pkt 12 u.o.o.z., który wskazuje w jakich przypadkach na poszukiwanie zabytków wymagane jest pozwolenie. Pozwolenia wymaga zatem „poszukiwanie ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych, w tym

---

¹ Tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r., poz. 282.

zabytków archeologicznych, przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych oraz sprzętu do nurkowania”.

Art. 109c wśród swych znamion wymienia poszukiwania prowadzone przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych oraz sprzętu do nurkowania (a zatem wszystkie przypadki, w których wymagane jest pozwolenie, zgodnie z art. 36 ust. 1 pkt 12 u.o.o.z.), lecz posługuje się jednocześnie sformułowaniem „w tym”, które sugeruje, że poza tymi wymienionymi wprost przypadkami możliwe są także inne, które wypełniałyby znamiona omawianego przestępstwa. Takich przypadków jednak nie ma, bowiem wszystkie sytuacje, w których wymagane jest pozwolenie zostały *expressis verbis* ujęte w art. 109c u.o.o.z. Dla adresatów tej normy prawnej przepis ten jednak wprowadza niepewność co do rzeczywistego zakresu penalizacji.

Problem ten, choć wydawać się może błahy, nie pozostaje bez konsekwencji dla porządku prawnego. Jak wspomniano na wstępie w przypadku norm prawnokarnych niezbędne jest zapewnienie ich precyzyjności i jasności co do zakresu ich oddziaływania. Tymczasem do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich wpływają skargi obywateli podnoszących, że przepis ten jest zbyt ogólny i nie pozwala na zdekodowanie faktycznego zakresu penalizacji.

Zaznaczyć należy, że usunięcie ww. mankamentów art. 109c u.o.o.z. byłoby zabiegiem nieskomplikowanym, ograniczającym się do wykreślenia z tego przepisu słów „w tym”. Zakres penalizacji będzie wówczas jasny i jednoznaczny, zaś obowiązki związane z uzyskaniem pozwolenia i przestrzeganiem jego warunków skorelowane z art. 36 ust. 1 pkt 12 u.o.o.z.

Rzecznik Praw Obywatelskich kilkakrotnie zwracał się w tej sprawie do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego². W udzielonej Rzecznikowi odpowiedzi³ Minister przedstawił stanowisko, zgodnie z którym zakres penalizacji art. 109c u.o.o.z. jest już obecnie jasny, bowiem jedynie osoba prowadząca poszukiwania w sposób określony w art. 36 ust. 1 pkt 12 u.o.o.z., a zatem wymagający pozwolenia, może potencjalnie popełnić to przestępstwo. W ocenie Ministra zwrot „w tym” jest w art. 109c u.o.o.z. zbędny i znalazł się

---

² Wystąpienia z dnia 30 stycznia 2018 r., z dnia 8 marca 2019 r. i z dnia 10 maja 2019 r. (sygn. II.510.897.2017).

³ Pismo Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Piotra Glińskiego z dnia 20 marca 2019 r. (sygn. DOZ.070.6.2019.ŁC).

tam jedynie wskutek powielenia znamion nieobowiązującego obecnie art. 111 u.o.o.z.⁴ Minister nie uznał nowelizacji art. 109c u.o.o.z. za konieczną.

Wątpliwości kierowane przez obywateli do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, w tym także po udzieleniu ww. odpowiedzi przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, wskazują jednak, że kwestia zakresu penalizacji wynikającej z art. 109c u.o.o.z. nadal powoduje niejasności.

W związku z powyższym zwracam się do Pana Przewodniczącego z uprzejmą prośbą o rozważenie przedstawiania projektu inicjatywy ustawodawczej zmierzającego do nowelizacji art. 109c u.o.o.z. poprzez wykreślenie z tego przepisu słów „w tym”. Będę wdzięczny za przekazanie stanowiska Pana Przewodniczącego odnośnie do zasygnalizowanego problemu.

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/

---

⁴ Przepis art. 111 u.o.o.z. przewidywał odpowiedzialność wykroczeniową za czyn określony identycznie jak przestępstwo obecnie wskazane w obecnym art. 109c u.o.o.z.